

Kan vår biologi forklare alt vi gjør?

Kampen for Darwin

Bøker sakprosa

Dag O. Hessen, Thore Lie og Nils Chr. Stenseth (red.)

Darwin: Verden ble aldri den samme
Gyldendal

Erik Tunstad

Darwins teori: Evolusjon gjennom 400 år
Humanist forlag

Tilhengere av evolusjonslæren mener langt på vei at vi mennesker er styrt av våre biologiske prosesser. Samfunnsvitere og humanister har derfor angivelig mye å lære av å lese Darwin.

I morgen er det 200 år siden Charles Darwin ble født og 24. november er det 150 år siden *Artenes opprinnelse* ble publisert. Begge jubileer er det grunn til å feire. Aftenpostens lesere må derfor forberede seg på en god dose Darwin i året som kommer. Som de foreliggende bøker illustrerer, åpner jubileene også for faglig posisjonering, akademisk jiu-jitsu, og historisk refleksjon.

Vitenskapens enhet. Løp og kjøp artikkelsamlingen *Darwin: verden ble aldri den samme*. Foruten noen korte bidrag om Darwins liv og lære, så har den en serie med fine fremstillinger av hva hans teorier betyr for en serie ulike fag i dag.

Redaktørene ser det slik at evolusjonslæren kan tilby en forklaringsnøkkel som andre akademikere burde kunne anvende for å løfte sine respektive fag, og de har invitert dem til å sortere ut hva Darwins lære kan og ikke kan bidra med.

Thomas Hylland Eriksen problematiserer hvordan «sosialantropologer nå tørster etter noe håndfast og jordnært igjen, etter mange års påvirkning fra postmodernismen», og derfor vender seg mot Darwin.

Jarle Breivik drøfter, i det som for meg var essaysamlingens høydepunkt, skjæringspunktet mellom evolusjonsteori og legevitenskap. Han viser hvordan naturlig seleksjon kan forklare kreftcellers utvikling, men advarer samtidig mot totaliserende forklaringer

av mennesket i lys av Darwin. Et annet fint essay er signert Kalle Moene. Han diskuterer to Darwin-inspirerte tradisjoner i økonomi, nemlig spillteori og en lære om konjunktursvingninger.

Han går i rette med spillteoretikernes «syttynne overforenklinger» og minner leseren om at de sterkeste økonomiske forklaringsmodellene ikke er inspirert av evolusjonsteori.

Og slik fortsetter antologien med ulike fagperspektiver. De er letteste og populære, uten å være glatte og poengløse.

Gjennombruddets historie. Erik Tunstad har skrevet en levende historie om evolusjonsteorien gjennom 400 år. Den går i tre faser.

Først legger han ut om alle de som tok feil: «Den første, og feilaktige, evolusjonsteorien» ble, for eksempel, skrevet av Lamarck. Derne skriver han godt og lenge om Darwins gjennombrudd. Til slutt forteller han historien om alle dem som etter ham førte evolusjonslæren fremover. Mye av dette er basert på andres vitenskapshistoriske arbeider.

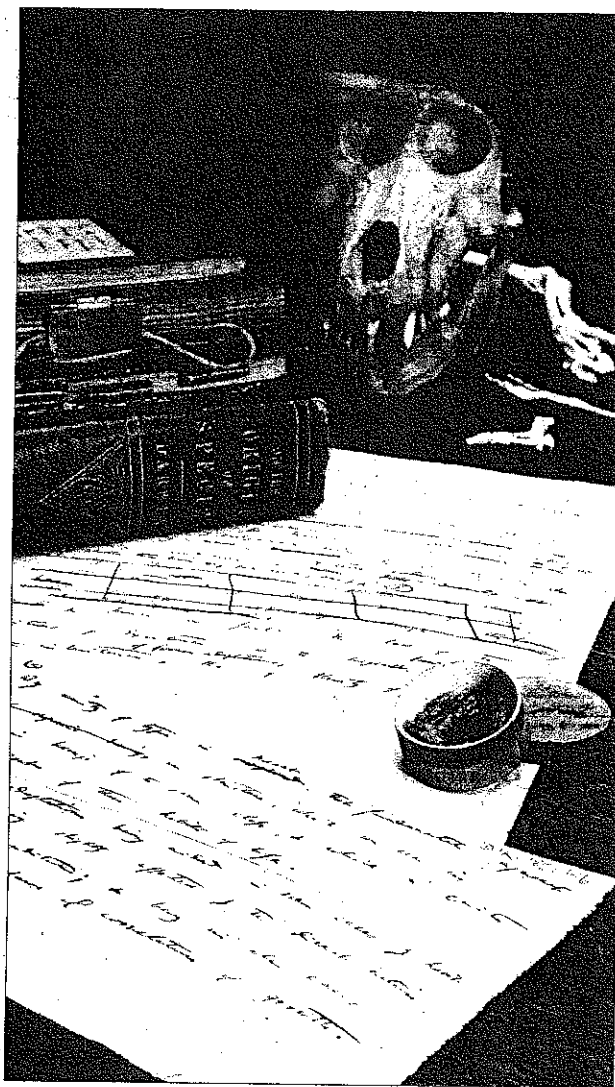
1909. Problemet er at Tunstads engelske hovedkilder har et mindre heroisk syn på Darwin og vitenskapshistorien. For dem handler ikke historien om evolusjonsteoriens fremskritt, men minst like mye om biologifagets sosiale relasjoner og omveier. Et eksempel, som Tunstad knapt nevner, er den manglende 100-årsfeiringen av Darwin i 1909.

I ledende vitenskapelige miljøer var Darwin i denne perioden diskreditert og avleggs. Det var isteden den genetiske arvelæren til Gregor Mendel som fikk dominere helt til 1930-tallet, da sosialt radikale biologer klarte å lage en syntese av denne og Darwins evolusjonsteori.

Kampen mot kreasjonisme. De foreliggende bøker handler ikke bare om kampen for Darwin, men like mye om kampen mot evolusjonslærens felles fiende: den kristne lære om at det var Gud som skapte jorden. Nils Chr. Stenseth gjør et stort poeng av at Kjell Magne Bondevik for over tyve år siden forsøkte å få denne læren om kreasjonisme på pensum i skolen.

Likevel, det synes klart at kampen mot å undervise i den kristne skapelsehistorien i skolen er vunnet. I den grad evolusjonslæren er truet i dag, er det av at biologenes samlande hovedfiende i 150 år er i ferd med å forsvinne.

PEDER ANKER

Her er to håndskrevne sider fra Darwins originalmanuskript til *Artenes opprinnelse* eller som den heter på engelsk, *On the Origin of Species*. En ny utstilling åpner fredag i Downe, Kent, i Storbritannia. I dette huset bodde Darwin i 40 år. FOTO: ANTHONY UPTON/PA PHOTOS

Aristoteles om diktetekunsten

■ En liten bok som har hatt mektig innflytelse over verdenslitteraturen – *Poetik* (Læren om diktetekunsten) av Aristoteles er kommet i norsk utgave på Vidarforlaget. Øivind Andersen har oversatt fra gresk og i tillegg skrevet introduksjon og et fyldig etterord. I tur og orden drøfter antikkens store filosof de ulike kategorier diktning, med vekt på det han anså å være de tre hovedformer: eposet, komedien og tragedien. Boken er en del av forlagets løft, å utgi Aristoteles samlede verker på norsk i 18 bind.

TOSCANALAM

Størst utvalg – best pris.

Priseksemplar (avbildet modell):

Kampanjepris
kr 14.000,-

Ord. pris kr 19.500,-

Bilder og flere tilbud på www.pels.no

CORNELIUSSEN PELS

Bygdey alle 8, innng. Niels Juels gt.
Tlf 22 56 38 40

PIO – ressurscenter for psykisk helse

Kognitiv terapi og assistert selvhjelp ved depresjon og angst:

Temamøte i PIO-senteret 12. februar kl. 17.00 – 18.30. Psykolog Torkil Berge presenterer erfaringer fra kveldspoliklinikken for angst og depresjon ved Vinderen DPS.

Klinikken er et lavterskeltilbud for mennesker som sliter med angst og depresjon. Arrangementet er gratis og åpent for alle.

PIO-ressurscenter for psykisk helse
Hammersborg torg 3, Oslo.

Tlf. 22 49 19 22. www.piosenteret.no – www.lpposlo.no